

**UNIVERSITATEA „BABEȘ-BOLYAI”
CLUJ-NAPOCA
FACULTATEA DE TEOLOGIE REFORMATĂ
ȘCOALA DOCTORALĂ „ECUMENE”**

**LUPTA PENTRU SUPREMAȚIE DINTRE POSTMODERNISM ȘI
CREȘTINISM ÎN EUROPA**

**REZUMAT
TEZĂ DE DOCTORAT**

**Conducător de doctorat:
PROF. UNIV. DR. DESIDERIU BUZOGÁNY**

**Doctorand:
Cornea Daniel**

Cluj-Napoca 2024

CUPRINS

INTRODUCERE	8
Definirea, încadrarea și corelarea subiectului.....	8
Importanța subiectului și motivația opțiunii.....	9
Obiectivele lucrării.....	9
Metode de lucru folosite.....	11
Terminologie.....	13
Capitolul 1	
ORIGINILE ȘI DEZVOLTAREA POSTMODERNISMULUI DE-A LUNGUL ISTORIEI	16
1.1. Premodernitatea	16
1.2. Modernitatea	20
1.2.1. Definirea conceptului de modernitate.....	21
1.2.2. Elemente definatorii ale modernității.....	30
<i>1.2.2.1. Progresul</i>	31
<i>1.2.2.2. Secularizarea</i>	34
<i>1.2.2.3. Raționalismul</i>	36
<i>1.2.2.4. Pozitivismul</i>	41
1.3. Postmodernitatea	45
1.3.1. Definirea conceptului de postmodernitate.....	45
1.3.2. Promotorii postmodernismului.....	48

1.3.2.1. <i>Din America</i>	48
1.3.2.2. <i>Din Franța</i>	52
1.3.2.3. <i>Din Italia</i>	56
1.3.2.4. <i>Din Germania</i>	58
1.3.2.5. <i>Din România</i>	65
1.4. Concluzii	70

Capitolul 2

IMPLEMENTAREA POSTMODERNISMULUI ȘI PUNCTELE DE DIVERGENȚĂ CU CREȘTINISMUL	72
--	-----------

2.1. Implementarea postmodernismului prin sprijinul legislativ al Uniunii Europene	74
---	-----------

2.1.1. Pentru susținerea drepturilor minorităților sexuale.....	74
---	----

2.1.2. Pentru susținerea drepturilor identității de gen.....	79
--	----

2.1.3. Pentru susținerea drepturilor educației sexuale în școli.....	83
--	----

2.2. Implementarea postmodernismului prin cultură	94
--	-----------

2.2.1. Promovând pluralismul.....	101
-----------------------------------	-----

2.2.2. Promovând globalizarea.....	104
------------------------------------	-----

2.2.3. Promovând materialismul.....	110
-------------------------------------	-----

2.2.4. Promovând nihilismul.....	113
----------------------------------	-----

2.3. Punctele de divergență dintre postmodernism și creștinism	117
---	------------

2.3.1. Înțelegerea diferită a conceptului de adevăr.....	118
--	-----

2.3.2. Înțelegerea diferită a conceptului de libertate.....	124
---	-----

2.3.3. Înțelegerea diferită a conceptului de toleranță.....	128
---	-----

2.3. Concluzii.....	134
----------------------------	------------

Capitolul 3

METODE FOLOSITE DE POSTMODERNISM ÎN LUPTA PENTRU SUPREMAȚIE FAȚĂ DE CREȘTINISM.....	136
--	------------

3.1. Redefinirea și reinterpretarea termenilor.....	137
--	------------

3.1.1. Familia – concubinaj, căsătoria persoanelor de același sex, familia monoparentală sau familia cu părintele 1 și părintele 2.....	138
---	-----

3.1.2. Avortul – libertatea de alegere.....	146
---	-----

3.1.3. Homosexualitatea – un alt stil de viață.....	157
---	-----

3.1.4. Egalitatea de gen – dreptul la autonomie.....	165
--	-----

3.2. Propaganda agresivă prin sistemele de informare (mass-media și internet).....	175
---	------------

3.2.1. Construind o lume virtuală.....	179
--	-----

3.2.2. Ducând la izolarea individului.....	183
--	-----

3.2.3. Remodelând gândirea individului.....	187
---	-----

3.2.4. Construind un sistem de subordonare totală a individului.....	193
--	-----

3.3. Concluzii.....	199
----------------------------	------------

Capitolul 4

IMPACTUL POSTMODERNISMULUI ASUPRA CREȘTINISMULUI..	203
---	------------

4.1. Promotorii postmodernismului în teologie.....	205
---	------------

4.1.1. Din America.....	210
4.1.2. Din Anglia.....	211
4.1.3. Din Franța.....	212
4.1.4. Din Germania.....	214
4.1.5. Din Croația.....	220
4.2. Efectele incursiunii postmodernismului în teologie.....	223
4.2.1. Pierderea reverenței față de Scriptură.....	224
4.2.2. Pierderea reverenței Divine.....	230
4.2.3. Pierderea identității creștine.....	235
4.2.4. Pierderea conceptului de moralitate.....	240
4.2.5. Pierderea conceptului de autoritate.....	247
4.3. Influența pozitivă a postmodernismului asupra creștinismului.....	250
4.3.1. Crearea oportunității de relaționare cu cultura contemporană.....	251
4.3.2. Crearea oportunităților de evanghelizare.....	255
4.3.3. Crearea oportunității de folosire a tehnologiei digitale pentru dezvoltare spirituală și socială.....	260
4.4. Concluzii.....	263
CONSIDERAȚII FINALE ȘI CONCLUZII.....	266
BIBLIOGRAFIE.....	276

REZUMATUL TEZEI

Cuvinte cheie

Postmodernism, creștinism, supremație, scepticism, metanarațiune, nihilism, deconstrucționism, relativism, pluralism, globalizare, moralitate, identitate, autoritate, toleranță, cultură.

Premise

Subiectul lucrării de cercetare se referă la lupta pentru supremație dintre postmodernism și creștinism în Europa. Menționez faptul că lucrarea de față nu este un studiu exhaustiv, ci unul în care am încercat să observ apariția postmodernismului pe scena istoriei, apoi am urmărit implementarea ideologiei ei în toate domeniile vieții umane, ceea ce a dus la apariția divergenței dintre ideologia postmodernă și creștinism, antrenând astfel postmodernismul într-o luptă pe viață și pe moarte pentru supremație față de creștinism. La finalul lucrării am identificat atât impactul negativ al postmodernismului asupra creștinismului prin implementarea postmodernismului în teologia creștină cât și impactul pozitiv adus de dezvoltarea tehnologiei digitale.

Privind în cursul istoriei observăm că s-a făcut o tranziție de la etica teistă în premodernitate, la etica rațională în modernitate și apoi la etica diversității, în postmodernitate. Presiunea asupra creștinilor este una foarte mare deoarece conform acestei ideologii (postmoderne) individul își construiește propriul sistem de valori și principii morale, intrând în conflict direct cu creștinul care trăiește conform sistemelor de valori și principii morale implementate de Dumnezeu în Sfânta Scriptură. Trăirea creștină după Sfânta Scriptură oferă individului atât pacea interioară, cât și pacea cu Dumnezeu.

Am optat pentru acest subiect deoarece am dorit să studiez ideologia postmodernă, făcând o incursiune în istorie, să identific elementele definitorii ale acestui curent filozofic, să observ lupta asiduă dusă de postmodernism împotriva creștinismului și să identificăm câteva soluții pentru păstrarea credinței creștine în acest context cultural. Această luptă pentru supremație dintre postmodernism și creștinism nu se duce numai la nivel ideologic, ci și prin mijloacele și uneltele folosite de postmodernism se caută abolirea reperelor civilizației iudeo-creștine, remodelarea gândirii umane, controlul ideologic al individului, abolirea moralității prezentată în Sfânta Scriptură și liberalizarea relațiilor sexuale. În acest context creștinul devine incomod în implementarea noii ordini mondiale și postmodernismul are în vedere reprimarea creștinilor atât prin defăimare și izolare, cât și prin privare de libertate de exprimare sau de manifestare a propriilor convingeri.

Nici într-o perioadă istorică nu s-a reușit să se mascheze atât de bine adversitatea asupra creștinilor ca în această perioadă a postmodernității. Pe față se promovează toleranța, acceptarea, dar prin înțelegerea greșită a libertății, prin legile date, prin educație și sistemele de informare, se duce un atac constant asupra principiilor și valorilor creștine și astfel creștinul trebuie să aleagă astăzi între a ține la aceste valori morale sau a renunța la ele și să îmbrățișeze toate „valorile” promovate de postmodernism.

Teza aceasta își propune să urmărească liniile principale de argumentare teologică a luptei pentru supremație dintre postmodernism și creștinism în Europa. În acest sens am studiat articole, tratate, directive și legi ale Uniunii Europene, lucrări filosofice și lucrări teologice. Apoi am avut în vedere utilizarea lor în legătură cu problematica abordată și m-am străduit să verific autenticitatea surselor la care am avut acces, respectând punctele de vedere ale istoricilor, teologilor și filosofilor, chiar și atunci când nu am fost de acord cu ele. De asemenea am avut în vedere corelarea interdisciplinară și interpretarea proprie în care am consultat material documentar variat din domeniul teologiei, legislației, și filozofiei urmărind firul conducător, reprezentat de stabilirea conflictului dintre creștinism și postmodernism, de metodele folosite de postmodernism în lupta pentru supremație față de creștinism și impactul postmodernismului asupra creștinismului.

Prezentarea sumară a lucrării

Lucrarea de față conține patru capitole, care constituie pașii majori ai demersului de evaluare teologică, filozofică și istorică a luptei pentru supremație dintre postmodernism și creștinism în Europa.

În primul capitol, am stabilit cadrul general al discuției despre postmodernism pornind de la originile sale și apoi am urmărit modul în care s-a dezvoltat. Pentru a înțelege gândirea postmodernistă a fost necesar să facem o incursiune în timp și astfel am început de la perioada premodernității, unde am văzut că biserica și statul au exercitat o influență puternică asupra vieții oamenilor. Persoana cea mai proeminentă a acelei perioade a fost Thoma D`Aquino, care a deschis ușa spre o justificare a existenței lui Dumnezeu cu ajutorul rațiunii umane. El sugerează că intelectul nostru poate demonstra logic că există Dumnezeu. Astfel trecerea de la premodernism la modernism s-a putut realiza deschizând drumul spre negarea existenței lui Dumnezeu și spre întronarea omului.

Apoi am privit la perioada modernă unde am observat cum Renașterea a adus o schimbare semnificativă, prin punerea accentului pe rațiune și știință, apoi Iluminismul a susținut libertatea individuală și așa a început să se separe religia de politic. Această ruptură dintre religie și politic s-a accentuat odată cu revoluția industrială ceea ce a schimbat radical societatea modernă.

Elementele definiției ale modernității au fost: „*progresul*” – care respingea ceea ce era vechi și se axa pe cunoașterea științifică și tehnologică, „*secularizarea*” – care a accentuat scăparea de sub controlul Bisericii și emanciparea omului, „*raționalismul*” – care pretindea că se poate ajunge la adevăr prin rațiune și astfel s-a renunțat la acceptarea revelației divine și apoi „*pozitivismul*” – care susținea că discursurile despre Dumnezeu, suflet sau nemurire, nu sunt verificate și prin urmare sunt lipsite de sens.

Reprezentanții epoci moderne au fost René Descartes, Isaac Newton, John Locke și Immanuel Kant care au deschis drumul criticii dogmei creștine în lumina voinței și a

rațiunii. Astfel omul se putea sustrage autorității lui Dumnezeu prin puterea voinței și treptat oamenii au abandonat reperatele credinței creștine și au pus accentul pe cultul rațiunii ce a deschis ușa către relativism, pluralism și către globalizare, elemente definitorii ale postmodernității.

Apoi am făcut o incursiune în postmodernism, o localizare a apariției sale în istorie. Trecerea de la modernitate la postmodernitate s-a realizat lin, astfel că delimitarea dintre cele două „*curențe culturale*” la început nu se putea observa cu ușurință. Postmodernismul a căpătat treptat valențe diverse, sub influența cadrului filosofic sau teologic pe care l-a adoptat. Deși postmodernismul este un curent în sine „*anti etichetă*” și unii filosofi au căutat să demonstreze că este inefficientă încadrarea acestuia într-o formă sau definirea acestuia, pe parcursul acestui capitol am căutat să dăm o definiție a cuvântului „*postmodernism*”.

În cadrul acestei analize am amintit câțiva dintre filosofii reprezentativi ai postmodernismului din America (Richard McKay Rorty și Calvin Otto Schrag), din Franța (Jean François Lyotard, Michel Foucault și Jacques Derrida), din Italia (Gianni Vattimo), din Germania (Friedrich Wilhelm Nietzsche, Edmund Husserl și Martin Heidegger) și din România (Emil Cioran, Lucian Blaga și Mircea Eliade).

Trecerea de la modernitate la postmodernitate a fost influențată de Nietzsche, supranumit „*părintele postmodernismului*”, care prin teoriile lui s-a opus cu fermitate modernismului, susținând că limbajul nu poate transmite realitatea ultimă, ci doar interpretări ale faptelor și a încercat să anuleze noțiunea de păcat sau de valorile creștine. Această ușă întredeschisă de Nietzsche spre postmodernism a fost deschisă mai tare de teoreticienii francezi Michel Foucault și Jacques Derrida. Michel Foucault a atacat credința iluminismului în obiectivitatea cunoașterii și a fost interesat de demascarea puterii din spatele textului prin hermeneutică, iar Jacques Derrida, supranumit „*părintele deconstrucției*”, a încercat să înlocuiască logocentrismul respingând credința în adevărul fundamental.

Gianni Vattimo s-a remarcat și el în filozofie prin analiza nihilismului dintr-o perspectivă pozitivă, iar în afara sferei filozofice, pentru susținerea drepturilor minorităților sexuale din poziția pe care a ocupat-o ca europarlamentar. Apoi Edmund

Husserl, anunță ruptura de tradiție și se concentrează împotriva naturalismului și istorismului, susținând că putem cunoaște lumea doar prin rațiune. Apoi, Emil Cioran a îmbrățișat deconstructivismul, anti fundamentalismul și nihilismul criticând raționalismul absolutist, automatismul tehnic și umanismul universalist. Lucian Blaga a îmbrățișat resurecția postmodernă a metafizicii. El a propus o nouă teorie a cunoașterii prin „*raționalism extatic*”, o nouă teorie a culturii bazată pe ideea destinului creator al omului, o nouă viziune metafizică, ce are drept concept central ideea de mister. Mircea Eliade, pe de altă parte a accentuat conceptul de spațiu și timp sacru. În opinia sa, spațiul sacru este centrul universului, pe când timpul sacru este o repetiție a evenimentelor de la originea lumii. Ființele umane arhaice erau orientate în timp și spațiu, iar cele moderne sunt dezorientate. El era de părere că omul este în căutarea propriilor sale forțe ascunse, pe care nu le poate controla.

În capitolul doi am continuat demersul analitic, urmărind cum postmodernismul s-a implementat prin sprijinul legislativ a Uniunii Europene pentru susținerea minorităților sexuale și prin cultură, iar apoi am văzut punctele de divergență dintre postmodernism și creștinism. Sprijinul legislativ al Uniunii Europene pentru susținerea drepturilor minorităților sexuale, a identității de gen și a introducerii educației sexuale în școli are drept scop interzicerea discriminării pe baza orientării sexuale și asigurarea drepturilor minorităților sexuale. În acordarea sprijinului legislativ, Uniunea Europeană se bazează pe articolul 21 din Cartea Drepturilor Fundamentale ale Uniunii Europene, pe Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, pe Directiva 2000/78/CE a Consiliului, pe Convenția Europeană a Drepturilor Omului și pe Declarația Universală a drepturilor Omului.

Prin promovarea postmodernismului a identității de gen, genul unei persoane nu este considerat cel biologic (cel cu care se naște o persoană), ci este genul pe care și-l alege la un moment dat. În funcție de identitatea aleasă a unei persoane putem vorbi de identitate binară (recunoașterea pe parcursul întregii vieți ca fiind femeie sau bărbat), non-binare (își identifică mai greu genul, simțindu-se pe rând sau în același timp femeie și bărbat), iar alte persoane aleg identitatea de gen fluidă (își schimbă asumat genul într-o perioadă de timp).

Pentru a reduce reacțiile negative față de minoritățile sexuale, Uniunea Europeană susține educația sexuală în școli, iar în cadrul acestor ore, copiii vor învăța anatomia sexuală, relațiile sexuale, consecințele unei vieți sexuale active și toleranța față de LGBTQ+ sau față de cei care își schimbă genul. Datorită presiunii legislative de a implementa educația sexuală în școli și grădinițe, copiii noștri sunt asaltați cu tot felul de informații premature pentru nivelul lor cognitiv și nevoia lor emoțională. Astfel privindu-și corpul își observă sexul biologic cu care s-au născut, însă sunt învățați că își pot alege sexul diferit de cel biologic, pretinzând că sunt ceea ce de fapt nu sunt.

În a doua fază a demersului analitic, din acest capitol, am urmărit modul în care postmodernismul a fost implementat prin cultură (aici ne-am referit la artă, literatură și muzică), promovând pluralismul, globalizarea, materialismul și nihilismul. Cultura a devenit un amestec de stiluri și limbaje, preluate în încercarea de a redescoperi istoria și tradiția. În literatură, scriitorul postmodern, fragmentează textul astfel că nu există o continuitate a textului, muzicienii nu mai sunt preocupați de a hrăni sufletul și intelectul celui care îi ascultă, ci urmăresc să producă un efect emoțional, astfel că muzica se adresează simțurilor noastre și evaluarea acesteia se limitează la cât de bine mă simt eu.

Prin cultură, postmodernismul s-a implementat promovând pluralismul (conform căruia ideea diferită nu este mai rea, precum nici ideea personală nu este superioară altora), ceea ce a ajutat la deschiderea diverselor perspective culturale și artistice contemporane. Apoi prin promovarea globalizării s-a creat senzația libertății diversității culturale, libertății de comunicare, libertății de deplasare, renunțându-se astfel la granițele teritoriale, culturale, religioase sau cele de comunicare. Mergând mai departe, am văzut cum postmodernismul a fost implementat prin promovarea materialismului, concentrându-se pe studiul materiei, considerând că totul poate fi redus la aspecte materiale și obiective. Postmodernismul s-a implementat apoi și prin promovarea nihilismului plecând de la negarea existenței lui Dumnezeu sau a valorilor iudeo-creștine și implementarea perspectivei nihiliste asupra lumii, că nimic nu are sens absolut.

În partea finală a acestui capitol am analizat punctele de divergență dintre postmodernism și creștinism și am început cu înțelegerea diferită a conceptului de adevăr. Creștinismul susține existența unui „*adevăr absolut*”, referitor la Dumnezeu și la morala creștină, pe când postmodernismul susține existența unui „*adevăr relativ*”,

pornind de la ideea că nu există adevăr absolut. Apoi ne-am uitat la înțelegerea diferită a conceptului de libertate. Creștinii susțin că adevărata libertate a omului este dată de respectarea perceptelor divine, pe când postmodernismul vede libertatea omului prin a face ceea ce-i place, iar din perspectivă postmodernă, nici un om nu poate fi constrâns să facă un anumit lucru sau să se abțină de la un lucru care îi face plăcere.

Un alt punct de divergență dintre postmodernism și creștinism îl constituie înțelegerea diferită a conceptului de toleranță. Creștinii înțeleg toleranța ca o manifestare a dragostei față de cei diferiți de ei și văd limita toleranței acolo unde le sunt încălcate principiile creștine. Postmodernismul vede toleranța ca a fi de acord cu ceea ce se susține și pretinzând ca și părerea lui să fie acceptată. Presiunea exercitată asupra creștinilor de către postmodernism este de a renunța la absolutismele credinței și la exclusivitatea pretinsă față de mântuire (prin credința în jertfa Domnului Isus Cristos). Omul are acum posibilitatea de a selecta dintre credințele religioase, acele idei sau adevăruri care-i convin, care-i satisfac nevoile imediate, materiale sau spirituale. Din postura sa, postmodernismul a dorit să se scuture de sub „*tirană*” credinței creștine, dând autonomie conștiinței umane, negând violent orice formă de credință în adevărurile absolute universal valabile pentru toți oamenii, promovând relativizarea adevărului.

În capitolul trei am continuat demersul nostru analitic, observând metodele folosite de postmodernism în lupta pentru supremație față de creștinism și ne-am focalizat atenția în prima parte, asupra redefinirii și reinterpretării termenilor de către postmodernism cum ar fi familia, avortul, homosexualitatea, egalitatea de gen. Acest proces, specific postmodernismului, de „*deconstrucție*” și de „*reconstrucție*”, pornește de la negarea unui concept static sau rigid și acceptarea unei continue evoluții și adaptare la schimbările sociale, culturale și tehnologice din lumea contemporană. Până nu de mult familia era definită prin căsătoria liber consimțită dintre un bărbat și o femeie. Astăzi, postmodernismul a redefinit familia fiind acceptate mai multe forme de conviețuire cum ar fi concubinajul, familia persoanelor de același sex, familia monoparentală sau familia cu părintele 1 și părintele 2.

Am văzut apoi că postmodernismul a redefinit și a reinterpretat avortul, homosexualitatea și egalitatea de gen. Dacă până nu de mult știam că avortul este o pruncucidere realizată cu consimțământul mamei și al tatălui, astăzi avortul este redefinit

ca fiind libertatea de a alege. Mama este stăpână pe trupul ei și prin urmare ea decide dacă acceptă să dea naștere unui copil sau nu. Dacă până nu de mult homosexualitatea era un lucru condamnat de moralitatea societății, astăzi, postmodernismul a redefinit și reinterpretat homosexualitatea, astfel că relațiile intime cu persoane de același sex sunt văzute ca fiind un drept la a fi fericit, un alt stil de viață, neținând cont de consecințe.

Din perspectivă creștină Dumnezeu a instituit familia, iar aceasta este un stâlp de susținere a sănătății unei societăți. Cea mai agresivă luptă dată de postmodernism este îndreptată în redefinirea familiei tradiționale formată prin căsătoria liber consimțită dintre un bărbat și o femeie. De fapt această luptă a postmodernismului este de a distruge orice referire la Dumnezeu în societate prin distrugerea valorilor iudeo-creștine. Familia sănătoasă, este un drept inalienabil al creștinilor. Familia sănătoasă este un fundament pentru o societate sănătoasă. Creștinii susțin, de asemenea, dreptul la viață bazați pe principiile sfintelor Scripturi și consideră avortul ca o încălcare a acestor valori. Preocuparea creștinilor este să găsească soluții alternative la avort cum ar fi adopția și oferirea de sprijin material și psihologic mamelor aflate în pragul avortului. Apoi, creștinii susțin, conform sfintelor Scripturi, că homosexualitatea este un păcat și totodată sunt îndemnați de învățăturile Bibliei să-și manifeste dragostea față de toți oamenii. Prin manifestarea dragostei, creștinii au rolul de a ajuta aceste persoane să vadă dragostea divină și să înțeleagă că trebuie să-și schimbe viața și comportamentul.

În partea finală a acestui capitol am analizat o altă metodă folosită de postmodernism în lupta pentru supremație față de creștinism, și anume aceea de propagandă agresivă prin sistemele de informare mass-media și internet, ceea ce a dus la construirea unei lumi virtuale, izolarea individului de societate, remodelarea gândirii omului și la construirea unui sistem de cenzură a individului. Am intrat într-o eră digitalizată în care suntem asaltați de o multitudine de informații și dacă nu încercăm să ne protejăm în selectarea lor și dacă nu ne vom dezvolta principii și criterii de evaluare a informațiilor, vom fi o pradă ușoară pentru propagandiștii postmoderni. Oamenii au devenit dependenți de lumea virtuală, precum un om este dependent de droguri, deoarece postmodernismul prin lumea virtuală a creat iluzia unei libertăți depline dobândirii unei puteri absolute, ceea ce este foarte tentant. În lumea virtuală oamenii își pot crea identități virtuale și pot interacționa cu alte persoane sau „*alte identități virtuale*” într-un

mod diferit de viața reală. Prin ascunderea în spatele „*identității virtuale*” omul poate să scoată la lumină intenții și preocupări de care în lumea reală i-ar fi rușine, ținând cont de eticheta pe care o poartă.

Prin platforma mass-media și internet, postmodernismul își proiectează ideologia sa în mintea umană manipulând și influențând cu ușurință modul de gândire al oamenilor, controlând astfel masele de oameni. În cadrul de relaxare al lumii virtuale, postmodernismul pătrunde agresiv prin mesajele subliminale pentru a-și implementa ideologiile sale în mintea oamenilor. Omul nu poate să țină pasul cu înțelegerea cantității uriașe de informații, treptat înlocuiește abilitatea de gândire, de selectare atentă a informațiilor cu împlinirea unor nevoi cum ar fi curiozitatea, dorința de a se simți bine. Remodelarea gândirii indivizilor prin mass-media și internet se realizează datorită atitudinii relaxante pe care oamenii o adoptă atunci când petrec timp îndelungat în fața ecranelor. În această stare de relaxare, oamenii au încredere că informațiile pe care le primesc sunt veridice și astfel pot fi ușor de manipulat. Apoi am văzut cum postmodernismul, prin propaganda agresivă susținută de mass-media și internet, a dus la implementarea sistemului de cenzură a indivizilor în care se caută subordonarea totală a omului față de ideologiile postmoderne. Acest sistem de cenzură, a dus la conformare, pentru a se putea monitoriza și manipula modul în care oamenii își trăiesc viața. Oamenii sunt controlați prin informațiile difuzate, prin dependențele dobândite în urma petrecerii timpului îndelungat în fața televizoarelor.

În capitolul patru am continuat demersul analitic, observând impactul ideologiei postmoderne asupra creștinismului. Această ideologie a influențat atât negativ, cât și pozitiv creștinismul. În prima fază a analizei noastre ne-am ocupat de influența negativă a postmodernismului asupra teologiei. În acest sens am prezentat diferiți teologi care au promovat într-un fel sau altul postmodernismul în teologie cum ar fi: teologi din America (John Dominic Crossan, Mark C. Taylor, Paul Van Buren și John D. Caputo), din Anglia (Nicholas Lash și Graham John Ward), din Franța (Jean-Luc Marion), din Germania (Jürgen Moltmann, Karl Barth și Rudolf Bultmann) și din Croația (Miroslav Volf), apoi am urmărit cum acești teologi influențați de ideologia postmodernă au căutat să subordoneze teologia gândirii postmoderne.

Datorită influenței filozofiei postmoderne, John Dominic Crossan a încercat să implementeze deconstrucționismul lui Derrida, apoi Mark C. Taylor și Paul Van Buren au implementat „*teologia morții lui Dumnezeu*”, inspirată din fenomenologia spiritului promovată de Nietzsche, Hegel și Derrida. John D. Caputo a implementat „*teologia slăbiciunii*”, apoi Jürgen Moltmann a accentuat respingerea unei idei fixe de dogmă teologică, ce pretinde a fi adevăr absolut sau definitiv despre Dumnezeu, iar Rudolf Bultmann a propus un program de demitizare a Noului Testament, influențat de filozofia lui Heidegger.

Incursiunile ideologiei postmoderne în teologie, a dus la pierderea reverenței față de Scriptură. Dacă până nu de mult, raportarea la Biblie era ca la o „*scrisoare de dragoste*” a lui Dumnezeu adresată oamenilor, și creștinii se apropiau de ea cu respect, cu reverență, acum datorită neîncrederii în revelația specială a lui Dumnezeu în Scriptură, a interpretării Bibliei în termenii de rațiune istorică sau a interpretării Bibliei în termenii pluralității postmodernismului, creștinii și-au pierdut treptat reverența față de ea. Dar lucrurile nu se opresc aici, creștinii și-au pierdut reverența chiar față de Dumnezeu. Ei au pierdut reverența față de divinitate prin diminuarea respectului, prin lipsa temerii sfinte față de El, creând astfel o ruptură între viața bisericească și cea de fiecare zi.

După pierderea reverenței față de Scripturi și față de Dumnezeu, creștinii au intrat într-o criză a identității lor și pierzându-și identitatea creștinii au reinterpretat noțiunea de moralitate, noțiunea de păcat. Dacă până nu de mult normele morale erau date de percepțiile Sfințelor Scripturi și erau normative pentru creștini, acum păcatul nu mai este privit cu așa gravitate, iar faptul că Dumnezeu nu intervine imediat să pedepsească nelegiuirea și păcatul, determină creștinii să fie mai toleranți cu păcatul și să renunțe la normele morale susținute de Biblie. De asemenea, o altă incursiune a postmodernismului în teologie este pierderea conceptului de autoritate. Încă de mici suntem învățați că avem drepturi care trebuie să ne fie respectate, iar crezând că avem doar drepturi ne este greu să acceptăm și să respectăm autoritatea instituită de Dumnezeu în familie (părinții), în școală (profesorii), în țara în care trăim (aparatul legislativ și aparatul executiv) și în biserică (preotul).

În a doua parte a capitolului ne-am uitat la efectele pozitive ale incursiunii postmodernismului asupra creștinismului prin crearea oportunității de relaționare cu

cultura contemporană, crearea oportunităților de evanghelizare, crearea oportunității de citire mai eficientă a Bibliei în format digital și crearea ocaziilor de socializare creștină.

Prin folosirea internetului, creștinii au oportunitatea de a promova credința creștină și de a oferi sprijin spiritual persoanelor care au nevoie de acesta. Evanghelizarea în perioada postmodernă necesită mai mult decât o prezentare argumentativă raționalistă în favoarea credinței creștine, ea implică recunoașterea individualității unei persoane pentru ca Evanghelia să poată răspunde la nevoile actuale ale fiecărui individ. De asemenea, Scriptura în format digital a facilitat creștinilor accesul la versiuni multiple și limbi diverse pe care le putem accesa oricând și de oriunde, nefiind nevoie de a avea o Biblie în format fizic, ci o putem avea în format digital, ceea ce ne permite accesul la funcționalitățile adiționale, prin care putem să evidențiem anumite versete preferate, să marcăm pasaje sau să realizăm notițe, personalizând astfel experiența noastră în aprofundarea Cuvântului lui Dumnezeu. Apoi am văzut avantajele dezvoltării tehnologice în socializarea creștină, prin crearea de comunități creștine virtuale, iar folosirea platformelor de socializare oferă cadru pentru crearea de comunități creștine specifice nevoilor și vârstei.

La finalul am sintetizat rezultatele lucrării și am desprins câteva concluzii. Lupta pentru supremație dintre postmodernism și creștinism în Europa, este o luptă reală care ne afectează pe toți și această luptă a reușit să ne polarizeze creând astfel o distanțare între cele două tabere, ireconciliabilă. Creștinii cred în existența adevărului absolut care este Dumnezeu. Ei cred că pot ajunge să cunoască iubirea care transcende cunoașterea, iar această relație cu Dumnezeu depășește simplele declarații despre El. Aceasta este un adevăr experimental, care nu exclude adevărul obiectiv.

Apoi creștinii sunt chemați să iasă din starea de ignoranță și să fie mai activi în educarea copiilor lor, să fie interesați de ceea ce învață ei în cadrul școlar, de îndoctrinarea forțată a lor cu agenda minorităților sexuale. Noi ca părinți i-am dat pe copiii noștri de bună credință la o instituție școlară, însă surprinderea noastră este că acum, în postmodernism, ei vin acasă îndoctrinați cu ideologia postmodernă, o susțin și ne consideră pe noi părinții înapoiați și retrograzi. Menirea Bisericii este de a crea cadrul în care să se prezinte educația copiilor din perspectivă biblică și să pregătească atât părinții cât și copiii să facă față provocărilor educației actuale. Prin teză și antiteză se

poate reconstrui în gândirea tinerilor imaginea educației duhovnicești și să se redea frumusețea învățaturii creștine. Această învățătură creștină ne re pozi ționează în relație cu sinele, cu comunitatea și cu Dumnezeu.

Creștinismul european trebuie să înțeleagă valoarea moralității biblice, să fie conștient de faptul că această moralitate biblică este de fapt practica credinței și frumusețea vieții. Creștinismul european al secolului XXI trebuie să înțeleagă că postmodernismul, încercând să distrugă morala creștină, practic urmărește distrugerea valorilor interioare ale umanității. Responsabilitatea creștinilor este aceea de a lupta cu ideologia postmodernă, ținând adevărurile absolute și totodată de a crea punți între lumea credinței creștine biblice și aceste probleme foarte noi, foarte provocatoare și dificile pe care le-a adus postmodernitatea.

Filozofii și teologii postmoderni, pe de o parte, și legislația Uniunii Europene, pe de altă parte, care au încercat să implementeze ideologia postmodernismului și să susțină drepturile minorităților sexuale în lupta pentru supremație împotriva creștinismului, nu au reușit și nici nu vor reuși să oprească creștinismul, deoarece Domnul Isus Cristos a spus că Biserica nu va putea fi biruită: „*Și Eu îți spun: tu ești Petru, și pe această piatră voi zidi Biserica Mea, și porțile Locuinței morților nu o vor birui*”¹, deoarece Cristos este capul ei, așa cum apostolul Pavel menționează în epistola sa către Coloseni: „*El este Capul trupului, al Bisericii. El este Începutul, Cel întâi născut dintre cei morți, pentru ca în toate lucrurile să aibă întâietatea*”².

---

¹ Cf. Matei 16,18.

² Cf. Coloseni 1,18.